บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และเปรียบเทียบระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามเพศและคณะ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคปกติ จำนวน 377 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยความคลาดเคลื่อน .05 ของยามาเน่ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน รวมจำนวน 30 ข้อ โดยตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 2 ข้อ และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีจำนวน 28 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.45 - 0.98 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.77 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้การทดสอบค่าที (t–test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD และ Tamhane

สรุปผลการวิจัย

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.38 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.62 ศึกษาอยู่ในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 2.92 คณะครุศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 23.34 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 23.34 คณะวิทยาการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 18.30 คณะเทคโนโลยีการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 5.31 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 8.49 คณะนิติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 3.98 คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ คิดเป็นร้อยละ 5.04 คณะนิเทศศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 6.37 และคณะพยาบาลศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 2.92

สรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ศึกษาระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1. ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.09, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณารายด้านจากมากไปหาน้อย เรียงลำดับดังนี้

1.1 ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.40, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อคนรอบข้าง ไม่ว่าพ่อแม่ ครู เพื่อน ทั้งในโลกออนไลน์และในชีวิตจริง 2) นักศึกษาไม่ด่วนตัดสินผู้อื่นจากข้อมูลออนไลน์แต่เพียงด้านเดียว และ 3) นักศึกษามีความเห็นอกเห็นใจ มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ แม้จะเป็นการสื่อสารที่ไม่ได้เห็นหน้ากันก็ตาม และลำดับสุดท้าย คือ นักศึกษาช่วยเป็นกระบอกเสียงที่ดีให้ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือบนโลกออนไลน์

1.2 ด้านทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.22, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) นักศึกษาตระหนักถึงอันตรายจากการใช้เวลาหน้าจอนานเกินไป 2) นักศึกษาตระหนักถึงผลกระทบของการเสพติดสื่อดิจิทัล และ 3) นักศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการเวลาใช้สื่อดิจิทัล รวมไปถึงการควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และโลกจริง

1.3 ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.21, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) นักศึกษาสืบค้นอินเตอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ รู้ว่าเนื้อหาอะไรที่เป็นสาระและมีประโยชน์ 2) นักศึกษารู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศสามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูล 3) นักศึกษามีความเข้าใจรูปแบบการหลอกลวงต่าง ๆ ในโลกไซเบอร์ เช่น ข่าวปลอม สินค้าปลอม เว็บปลอม ภาพตัดต่อการกระตุ้นยั่วยุให้มีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น และลำดับสุดท้าย คือ นักศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีประโยชน์และข้อมูลที่อันตรายข้อมูลติดต่อทางออนไลน์ที่น่าตั้งข้อสงสัยและน่าเชื่อถือได้

1.4 ด้านทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) นักศึกษามีความสามารถในการป้องกันตนเองจากการถูกกลั่นแกล้งในโลกไซเบอร์ เช่น การว่าร้าย ใส่ความ ขู่ทำร้าย การใช้ถ้อยคำหยาบคาย การถูกคุกคามทางเพศ 2) นักศึกษามีความสามารถในการป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวงจากผู้ประสงค์ร้ายในโลกไซเบอร์ เช่น การแอบอ้างตัวตน การแบล็กเมล์ และ 3) นักศึกษามีความสามารถในการจัดการและรับมือหากถูกคุกคามกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์อย่างชาญฉลาด

1.5 ด้านทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) นักศึกษาปฏิบัติต่อผู้อื่นในสังคมออนไลน์ด้วยความเคารพ ไม่กลั่นแกล้งคุกคามทางไซเบอร์ ไม่ละเมิดสิทธิ หรืองานอื่นใดของผู้อื่นที่เผยแพร่ในแบบดิจิทัล 2) นักศึกษามีการนับถือตนเองและผู้อื่นสนับสนุนการเข้าถึงสื่อดิจิทัลและสิทธิเท่าเทียมทางดิจิทัล 3) นักศึกษารู้จักที่จะเรียนรู้และพัฒนาการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีวิจารณญาณที่เหมาะสม รู้จักคิดก่อนโพสต์ และคิดก่อนแชร์ และลำดับสุดท้าย คือ นักศึกษารู้จักการป้องกันตนเอง โดยดูแลตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจให้ห่างไกลจากความเสี่ยงของโรคภัยที่เกิดจากเทคโนโลยี เช่น โรคออฟฟิตซินโดรม ความเครียด การวิตกจริต จากการรับข้อมูลข่าวสารที่มากเกินไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี

1.6 ด้านทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) นักศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว 2) นักศึกษารู้จักปกป้องข้อมูลความเป็นส่วนตัว โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์ เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น และ 3) นักศึกษารู้เท่าทันภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต เช่น มัลแวร์ ไวรัสคอมพิวเตอร์ และกลลวงทางไซเบอร์

1.7 ด้านทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ผู้ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) นักศึกษามีการจัดการข้อมูลที่มีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์อย่างมีความรับผิดชอบ 2) นักศึกษามีความเข้าใจว่าโลกดิจิทัลจะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ และ 3) นักศึกษามีความเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากร่องรอยการกระทำต่าง ๆ ที่ผู้ใช้งานทิ้งรอยเอาไว้ในโลกออนไลน์ โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ หรือโปรแกรมสนทนา

1.8 ด้านทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) นักศึกษารู้จักการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและอุปกรณ์ดิจิทัล มีการปกป้องอุปกรณ์ดิจิทัล ข้อมูลที่จัดเก็บและข้อมูลส่วนตัวไม่ให้เสียหาย สูญหาย 2) นักศึกษามีความสามารถป้องกันการโจรกรรมข้อมูลหรือการโจมตีทางสื่อออนไลน์ได้ และ 3) นักศึกษามีความสามารถป้องกันข้อมูลรู้จักป้องกันข้อมูลส่วนตัวจากผู้ไม่หวังดีในโลกไซเบอร์ด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็งได้

สรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เปรียบเทียบระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามเพศและคณะ

1. ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เมื่อจำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี ด้านทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม จำแนกตามเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายจะสูงกว่าเพศหญิง ส่วนด้านอื่น ๆ จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน

2. ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามคณะ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง ด้านทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ ด้านทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว ด้านทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ ด้านทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ผู้ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี และด้านทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ไม่แตกต่างกัน จากการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD และ Tamhane พบว่า

2.1 ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยรวมคณะที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศกับทุกคณะ 2) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะนิเทศศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ

2.2 ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้านทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง คณะที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศกับทุกคณะ 2) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับทุกคณะ (ยกเว้นคณะนิเทศศาสตร์)

2.3 ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้านทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ คณะที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศกับคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะพยาบาลศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) คณะวิทยาการจัดการกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับคณะนิเทศศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตร และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2.4 ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้านทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว คณะที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศกับทุกคณะ 2) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับคณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ 3) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับคณะครุศาสตร์

2.5 ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้านทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ คณะที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) คณะครุศาสตร์กับคณะนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับคณะวิทยาการจัดการ

2.6 ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้านทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ผู้ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ คณะที่แตกต่างกัน ได้แก่ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศกับทุกคณะ (ยกเว้นคณะนิติศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์)

2.7 ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม คณะที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะนิเทศศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม 2) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับคณะวิทยาการจัดการ และคณะครุศาสตร์

อภิปรายผล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยรวมและรายด้านทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ 3 ลำดับแรก คือ 1) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม 2) ด้านทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ 3) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี ส่วนลำดับสุดท้ายที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลโดยรวมและรายด้าน

ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะทักษะ 3 ด้านแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ นั้น อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้โดยให้มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักศึกษา ทั้งมิติด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ และมิติด้านจริยธรรม จึงทำให้ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีอยู่ในระดับที่ดี สอดคล้องกับที่วรพจน วงศกิจรุงเรือง (2561 : 22) กล่าวไว้ว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลแบ่งออกเป็นมิติต่าง ๆ เช่น 1) มิติด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศ พลเมืองดิจิทัลต้องมีความรู้ความสามารถในการเข้าถึง ใช้ สร้างสรรค์ ประเมิน สังเคราะห์ และสื่อสารข้อมูล ข่าวสารผ่านเครื่องมือดิจิทัล 2) มิติด้านจริยธรรม พลเมืองดิจิทัลจะใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างปลอดภัย มีความรับผิดชอบ และมีจริยธรรม พลเมืองที่ดีจะต้องรู้จักคุณค่าและจริยธรรมจากการใช้เทคโนโลยี ต้องตระหนักถึงผลพวงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ต รวมถึงรู้จักสิทธิและความรับผิดชอบออนไลน์ ซึ่งการจะเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดีนั้นจะต้องมีชุดทักษะและความรู้ทั้งในเชิงเทคโนโลยีและการคิดขั้นสูง หรือที่เรียกว่า “ความรู้ดิจิทัล” (digital literacy) เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารในโลกไซเบอร์ รู้จักป้องกันตนเองจากความเสี่ยงต่าง ๆ ในโลกออนไลน์ เข้าใจถึงสิทธิ ความรับผิดชอบ และจริยธรรมที่สำคัญในยุคดิจิทัล และใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม ทั้งเพื่อตนเอง ชุมชน ประเทศ และโลก นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณียังมีการจัดกิจกรรมโครงการของคณะต่าง ๆ ที่เป็นไปเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้และเข้าใจในความเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งไม่ได้เพียงการสอนให้นักศึกษามีความสามารถในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์หรืออินเตอร์เน็ตเท่านั้น แต่ยังมีรูปแบบกิจกรรมโครงการที่ทำให้นักศึกษาความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตในการบริหารจัดการ ควบคุม กำกับตน รู้ผิดรู้ถูก และรู้เท่าทัน เป็นบรรทัดฐานในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสมอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่โสภิดา วีรกุลเทวัญ (2561 : 26) ได้กล่าวไว้ว่า การเป็นพลเมืองดิจิทัลไม่ได้หมายถึง พลเมืองที่มีความสามารถในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นมือถือ คอมพิวเตอร์ หรือแท็บเล็ตในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ความหมายยังครอบคลุมหลากหลายมิติของชีวิต และมีพัฒนาการไปตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับชุดของทักษะความสามารถและความรู้ในการเท่าทัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนรวมถึงการเรียนรู้ตลอดชั่วชีวิตของเราด้วย สอดคล้องกับที่ฉัตรพงษ์ ชูแสงนิล (2561 : 5) กล่าวถึงความเป็นพลเมืองดิจิทัลว่าเป็นพลเมืองที่มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตในการบริหารจัดการ ควบคุม กำกับตน รู้ผิดรู้ถูก และรู้เท่าทัน เป็นบรรทัดฐานในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ เรียนรู้ที่จะใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาดและปลอดภัย

จากผลการวิจัยยังพบว่า ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อคนรอบข้าง ไม่ว่าพ่อแม่ ครู เพื่อน ทั้งในโลกออนไลน์และในชีวิตจริง (ระดับมาก) สะท้อนให้เห็นได้ว่า เมื่อนักศึกษามีทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่สูงแล้ว ก็จะทำให้นักศึกษาสามารถที่จะคิด แยกแยะได้ ไม่ละเลยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคลต่าง ๆ ในสังคมที่มีอยู่ในชีวิตจริงด้วย จึงทำให้นักศึกษาให้ความสำคัญและมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อคนรอบข้าง ไม่ว่าพ่อแม่ ครู เพื่อน ทั้งในโลกออนไลน์และในชีวิตจริง ส่วนทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ซึ่งถือเป็นด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะข้อที่ระบุว่านักศึกษามีความสามารถในการจัดการและรับมือหากถูกคุกคามกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์อย่างชาญฉลาด ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าทางมหาวิทยาลัยอาจต้องเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวให้กับนักศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้สูงมากขึ้น

2. ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เมื่อจำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี ด้านทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม จำแนกตามเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายจะสูงกว่าเพศหญิง ส่วนด้านอื่น ๆ จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันอาจมีความสนใจและมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน จึงทำให้นักศึกษาเพศชายและหญิงอาจมีการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลได้ไม่เท่ากัน เมื่อจำแนกตามคณะ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง ด้านทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ ด้านทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว ด้านทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ ด้านทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ผู้ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี และด้านทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ จำแนกตามคณะไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะรายวิชาที่มีความแตกต่างกัน ตลอดจนมีปรัชญา และวิสัยทัศน์ในการพัฒนานักศึกษาที่แตกต่างกัน จึงทำให้นักศึกษาแต่ละคณะอาจมีการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลไม่เท่ากัน ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเพศที่แตกต่างกัน คณะที่ศึกษาต่างกันอาจต้องการการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่แตกต่างกัน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวควรนำไปสู่การพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้สูงขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อให้มีประโยชน์สำหรับหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยคณะต่าง ๆ ควรมีการจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการจัดการและรับมือหากถูกคุกคามกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์อย่างชาญฉลาดให้กับนักศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้สูงขึ้น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย ในบางกิจกรรมอาจมีการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาประกอบเพื่อการพัฒนา เช่น นักศึกษาเพศหญิงควรเสริมการพัฒนาในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี ด้านทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม เป็นต้น

3. คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ควรมีการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลเสริมเพิ่มเติมในด้านทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง ด้านทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ ด้านทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ ด้านทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ผู้ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางหรือรูปแบบกิจกรรมในการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อให้มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาต่อไป

RAMBHAI BARNI RAJABHAT UNIVERSITY
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี